СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 94. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 23-го квітня, 1937. VOL. XLV. No. 94. Jersey City, N. J., Friday, April 23, 1937. THREE CENTS

КОНҐРЕС ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТОВОГО ПЛЯНУ ОЩАДНОСТИ

ВАШИНГТОН. — Нижча палата конґресу ухвалила закон, на основі котрого федеральний уряд буде 10 наступних літ обовязаний помагати стейтовим і міським урядам та промислам поборювати занечищування вод.

Ухвала стоїть у виразній суперечності з закликом президента Рузвелта до ощадностей. Конґрес був зовсім добре цього свідомий, бо противники внеску на це виразно звертали увагу. Не зважаючи на це, за внесок голосували 187 конґресменів, проти 121.

Ґрупа так званих ліберальних конґресменів під проводом конґресмена Мейверика виробила плян видатків, що йде ще далі, бо домагається видатків на допомогу безробітним на суму півтретя біліона долярів. Зрештою законопроекти, внесені досі в конґресі, домагаються видатків на загальну суму 150 біліонів долярів.

СКІЛЬКИ БЕЗРОБІТНИХ?

ВАШИНҐТОН. — Урядове бюро „Адміністрації Поступу Праць" („Доблю-Пі-Ей") подає як ілюстрацію до президентового пляну ощадностей, що в краю все буде принаймні 4 міліони безробітних та що на допомогу для них треба буде видавати річно від півтора до двох біліонів долярів.

Урядники думають, що президент узяв цей факт за основу для постійної політики федерального уряду.

НОВІ ПЕРЕГОВОРИ В ОШАВІ.

ТОРОНТО. — Автомобільне підприємство Ґенеральна Моторова Корпорація й представники місцевої юнії робітників згодилися почати в пятницю нові конференції, щоби покінчити страйк, котрий почав уже третій тиждень свого існування.

Представники юнії „Юнайтид Автомобіл Воркерс оф Америка" не беруть участи в переговорах.

ВІЙСЬКА НА СТРАЙК.

ЛУИСТОН (Мейн).—Ґубернатор стейту вислав більші відділи національної ґвардії стейту в цю округу, де тепер ведеться завзятий страйк робітників у фабриках виробу обуви.

НОВИЙ СТРАЙК У ПОРТАХ.

НЮ ЙОРК. — В усіх портах Атлянтійського океану від Потрленду, в стейті Мейн, до Гемптон Ровдс, у стейті Вірджінія, страйкують корабельні вантажники підприємств Кюнард Гвайт Стар та Фернес-Вити. Страйкарів хочуть заставити підприємства признати робітничу юнію корабельних вантажників у порті Монтреаль у Канаді.

ЗАСУД ЗА СИДЯЧИЙ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Процес проти 16 шпитальних послугачів та предсідника їх юнії, обвинувачених за те, що через сидячий страйк у бруклинському жидівському шпиталі вони загрозили людському життю, покінчився засудженням усіх обвинувачених.

Судили страйкарів три судді. Присуд був однодушний. Осудженим грозить довголітня вязниця.

ПОГОРІЛА УКРАЇНСЬКА ЦЕРКВА.

ГВІЛИНҐ (Вест Вірджінія). — В ночі з 18 на 19 квітня погоріла тут українська католицька церква. Шкоду обчисляють на 6,000 долярів, котра по части була покрита асекурацією. Інспектори обезпечення кажуть, що вогонь повстав від електричних дротів, зіпсутих підчас останньої повени.

БОЛЬШЕВИКИ ПОСИЛАЮТЬ В АМЕРИКУ ВУГОЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Бюро торговців подає, що до бостонського порту привезено останнього тижня 17,523 тон твердого вугля з донецького басену.

У минулому році російський уряд продав в Америці коло 500,000 тон твердого вугля. Його закуплено переважно в Новій Англії. Імпортер платить тепер $2 мита за тону впровадженого до краю вугля; краєві продуценти добиваються встановлення ввозового мита на суму $5 від тони.

РОБІТНИКИ ДОБИВАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Юнія кравців почала переговори з підприємцями, щоб добитися підвишки робітничої заплати для кравців на 20%.

Юнія телеграфічних робітників домагається від підприємства „Вестерн Юніон" підвишки робітничої заплати на 10%.

НОВІ РОЗСЛІДИ НАД ТИСНЕННЯМ КРОВИ.

На річних зборах Американської Колеґії Лікарів у Ст. Луіс прочитав д-р Ґолдблет, професор медицини в „Нортверстерн Ріаерв Юніверситі", реферат про висліди нових розслідів над тисненням крови. Ці розсліди показують на вагу дідичности. Прелеґент викликав у звірят високе тиснення крови чисто механічними способами.

СУДЯТЬ ДВОХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Власти Іраку поставили перед суд своїх двох заграничних дипльоматів, які, будучи на службі свого краю, займалися купном і пересилкою зброї до Еспанії. Один з них був радником амбасади в Парижі, а другий у Берліні.

ДЕ ДІВАЮТЬСЯ НАШІ ЛЮДИ.

В Парижі помер у 65-му році життя д-р Володимир Буґель, визначний лікар і польський письменник. Походив з української родини і ходив спершу до української ґімназії у Львові. Видалений за якусь маловажну провину, перенісся до польської ґімназії й згодом перейшов до польської нації. Медичні студії скінчив у Парижі, займаючись одночасно літературною критикою.

ЗА ЗНЕВАГУ ПАНУЮЧОЇ НАЦІЇ.

Славному советському режисерові Айзенштайнові закидують — подібно як Беднову — що він у своїй творчості виявляє замало пошани для „великого російського народу". Йде про фільму, основану на одній новелі Турґенева. Айзенштайнові закидують, що та фільма є пашквілем на російське село. Центральний комітет занявся тою справою.

ЗМІННИЙ, ЯК ХАМЕЛЕОН.

В підрівникових краях живе рід ящірок, т. зв. хамелеони; їх головною прикметою є те, що вони часто зміняють барву своєї шкіри. Такий хамелеон одного дня буває нпр. чорний, другого уже жовтий. Не припускаючи, щоб він робив це з джиґунства, зоольоґи взялися шукати причин змінчивости забарвлення цієї химерної ящірки.

Вони думали, що хист зміняти барву шкіри в хамелеона є у звязку з центральною нервовою системою ящірки (мізком). Тимчасом зоольоґ Кляйнгольц оголосив свої досліди над барвою хамелеонів, що живуть на півострові Фльорида в Америці. Він протинав хамелеонам ріжні нерви, але це не впливало на їх колір шкіри. Зате він знайшов коло мізку спеціяльну лімфатичну залозу, яка, коли її вирізати, робила хамелеона зеленим і то так, що він не міг уже змінити барви. Колиж дослідник впорскнув йому витяг з тієї залози, хамелеон міг знов якийсь час зміняти барву шкіри.

Для тієї незвичайної здібности зміняти часто барву шкіри, називають деяких людей, що зміняють часто переконання, „хамелеонами".

„МАЦЄЖ ШКОЛЬНА" НА ВОЛИНІ.

В Луцьку на Волині відбулися загальні збори кола „Тов. Мацежи Шк." (як у Галичині „Т. Ш. Л."). Вибрали управу, до якої увійшли: ксьондз (обовязково) Возьніцький, Старчевський, Семніцький, Кемпінський і Пшилуський. Збори висказали признання управі за „висілкі" в напрямі розвитку польського вселюдного шкільництва на Волині. В пляні праці на будуче поручили збори орухомити нові польські школи по селах, в яких діти не ходять до школи, і там, де польська мова в науці й вихованні загрожена (!?).

„ЄЩЕ ПОЛЬСКА НЄ ЗГІНЕЛА" НА ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ ПОМИНКАХ.

Читаємо в „Дзєннику Польскім" в дописі з Радимна: В часі академії, яку влаштувала українська читальня в честь Шевченка, зайшов факт, який коментарів не потребує. Коли скінчилася офіційна частина академії, українська публика почала співати свій гимн „Ще не вмерла Україна". Тоді зібрані на салі поляки голосно затягли „Єще Польска не згінила", приглушуючи зовсім спів українців. Наслідок був такий, що українці затихли, а поляки співали своє дальше. — Коментарі справді зайві. „Культура" учасників поляків говорить сама про себе.

ЗГОРІВ У РОЗТОПЛЕНІМ ЗАЛІЗІ.

В одній залізній гуті в Сосніфці (Польща) склався жахливий випадок. Коли з одної форми виливали розтоплене залізо, навинувся 17-літній Антін Квецень так необережно, що залізо його обляло і він згорів на смерть.

ЧИ ТРЕБА СОЛИТИ ЇЖУ?

Вже віддавна люди спорять, чи і чому треба солити їдження. Один учений думає, що ті народи, котрі віджилвяються головно ростинними стравами, що мають в собі багато потасу, солять ті страви, щоб сіллю ослабити шкідливий вплив потасу, головно на серце. Одначе перечить тому факт, що народи, які годуються убогим у потас рижем, також сильно солять свою їжу. Інші думають, що їжу солимо тому, що в нашій дієті є забагато вуглеводнів (цукрів). Сіль складається з двох хемічних первнів — соду і хльору (останній — це відомий трійливий ґаз). Деякі лікарі кажуть, що хльор потрібний до того, щоб улекшити всисання стравленої їжі стінами кишок. Стравлену їжу всисає найліпше орґанізм тоді, коли в ній є чверть до пів проценту соли. Коли замало соли в орґанізмі, то в крові появляється забагато цукру, що головно буває у хорих на цукрицю. Тому сіль є потрібна орґанізмові людини. Її уживання обмежують лікарі лише при недугах серця, нирок, опасистости, бо тоді сіль затримує воду в тканях тіла і спричинює цим опухи. Також обмежують її скількість до мінімум при епілепсії, бо вона є причиною частіших нападів в епілептиків.

ЯПОНЦІ ХОЧУТЬ ЗНОВ СОЮЗУ З АНҐЛІЄЮ.

В японській пресі слідні познаки, що японці хотілиб знову прийти до порозуміння, а навіть до союзу з Анґлією. Від кількох місяців у Японії мілітаристи тратять впливи і верх беруть знову зрівноважені консервативні люди.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА.

В Прухниці, повіт Коломия, в загороді Миколи Смика вибухнула пожежа, що перекинулася на 11 забудовань сусідів Смика. Дванацять господарств згоріли зовсім. Слідство виявило, що пожежа вибухнула в хаті Смика внаслідок хибної будови комина.

НАПАД НА ЖИДІВСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ.

В Чорнокінцях Великих коло Пробіжної в домі жида Ґольдіґа відбувався шлюб. На дім напали якісь людці, вибили палками всі шиби в вікнах і кидали крізь вікна до нутра камінням. Гості, хто куди міг, повтікали.

У ДУХОБОРСЬКИХ ОКОЛИЦЯХ ПАЛЯТЬ ШКОЛИ.

В околицях міста Нелсон, Б. К., в неділю, дня 4, квітня ц. р., невислідженi дотепер злочинці підпалили чотири школи і пять інших публичних будинків. Під одну школу підложили бомбу, яка дуже ушкодила будинок. Уряд Британської Коломбії через знищення шкіл поніс втрату в сумі $14,500.

В околиці, де спонтанічно вибухли вогні, уряд вислав скріплені відділи кінної поліції, яка на місці має перевести доходження і знайти виновників.

Населення околиць Нелсон страшенно обурене на своїх духоборських співгорожан. У місцевості Венлав, де згоріла одна школа, а друга була ушкоджена, фармери на вічу в числі 175 людей зажадали від уряду, щоб у будучині були будовані осібні школи для духоборів, а осібні для канадійців. Кромі того на тих самих зборах перейшла резолюція з домаганням, щоб уряд заборонив духоборам вечорами виходити з дому, щоб духобори не діставали праці при публичних роботах ані допомоги, щоб уряд сконфіскував посілости духоборів та щоб духоборів відділити в осібних резервах. Далі віче домагалося, щоб уряд сконфіскував движимости духоборів на покриття шкід, що виникли з вогнів.

З Йорктону, Саск., доносять, що в окрузі Верегін в суботу, 3, квітня ц. р., хтось старався підпалити 2 школі.

Є також підозріння, що Михайло Рибалкін, з околиці Арран, Саск., що недавно тому згинув в огні свого дому, впав жертвою атентату. Є підозріння, що хтось з духоборів підпалив дім і помстився на нім за те, що він дораджував людям бути льояльними супроти Канади. Два свояки Рибалкіна, що мешкали в сусідстві, також погоріли. Домініяльний уряд заповів, що він від себе дасть повну піддержку урядові Брит. Колюмбії у його боротьбі з масовими підпалами.

САБОТАЖІ БЕЗ КІНЦЯ

МОСКВА. — Премієр советських комісарів, Молотов, опублікував у советських часописах статтю, в якій розкриває широко розгалужену саботажну акцію в Советах. Він наперед стверджує, що не вся саботажна акція є розкрита, але зараз же додає: „Одначе ми знаємо вже стільки, щоб сказати, що саботажі завдали поважні шкоди національній економіці, а тяжкій індустрії зокрема". Ця стаття Молотова це був фактично його звіт, виголошений місяць тому перед засіданням комісарів, але стриманий досі від публікації. В дальшім бігу стаття вичислює саботажі, які рільництву, продукції харчів, деревному і металевому промислові, копальням завдали великі втрати. Він говорив, що саботажники в бронзовому промислі спричинили втрату 80 тисяч тон бронзу і припинили працю трьох копалень. А голова фабрики ґуми признався, що через шкідливе мішання хемікалій випродуковано 200,000 нездатних ґумових опон, і т. д. Молотов заявив, що враї війни через ці саботажі советська індустрія невсилі булаб виповнити своїх завдань.

СТАЛІН ЗМІНЮЄ ПРИБІЧНУ СТОРОЖУ.

МОСКВА. — Яка атмосфера непевности існує серед провідників в СССР, свідчить факт, що останніми днями змінено зовсім склад прибічної сторожі безпеки Сталіна. Донедавна службу в Кремлі виконував спеціяльний міжнародній відділ, вибраний зпоміж найвірніших чекістів. Тепер цей відділ замінили верховинцями з Кавказу, яких спроваджено з найдикших і найнедоступніших гірських сіл. Ці вояки зовсім не розуміють по московськи й говорять тільки кавказькою мовою. Всі вони живуть у Кремлі, не дістають відпусток і не виходять на місто. Коли Сталін виїжджає з Кремлю, то його почот складається з кількох однакових авт. Ніхто не знає, в котрім авті їде Сталін, як теж не знає, куди. Шофер щойно в авті довідується про напрямок.

ПОЛЬСЬКО-РУМУНСЬКІ ВІЗИТИ.

ВАРШАВА. — Польський міністер Бек виїхав до Румунії в ціли скріплення польсько-румунського союзу. Він говоритиме там також про відношення обох держав до Советів, як теж про можливість угорсько-румунського зближення. Після цього відвідає Румунію президент Польщі, Мосціцький, а Польщу відвідає румунський король Карло.

ПРИНЦ МИКОЛА ЩЕ НЕ ВИЇХАВ З РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ. — Принц Микола, якого король Карло позбавив титулів і приказав виїхати за границю, ще не опустив Румунії. Він уже мав виїхати літаком до Італії, але з огляду на погану погоду відїзд відложено. За нього стоїть румунська фашистівська організація „Залізна Сторожа". Та здається принц Микола остаточно погодиться зі своєю долею, тимбільше, що брат Карло обіцяв уреґулювати його фінансові справи . . .

ВІЗИТИ ЧУЖИХ МІНІСТРІВ ДО ІТАЛІЇ.

РИМ. — Після візити турецьких міністрів до Італії на черґу приходить візита австрійського канцлера Шушніґа і німецького міністра Ґерінґа. Мусоліні буде бачитися наперед з Шушніґом, а потім з Ґерінґом. З першим він говоритиме про збереження незалежности Австрії, якій загрожує Німеччина, а з другим теж про Австрію і про Еспанію. В політичних кругах думають, що впливи Італії в Австрії змаліли і колиб Німеччина хотіла заняти Австрію, то Італія не відважиласяб її боронити.

МУСОЛІНІ ОБОРОНЯЄ ІДЕЮ ФАШИЗМУ.

РИМ. — В розмові з журналістами Мусоліні сказав, що обмежити дальші зброєння є можливою річчю. Але скорчити ті, які вже є — неможливо. На заміт, що наступна війна буде знов обертатися біля питання: демократія, чи диктатура, Мусоліні відповів: „Що є демократія? Коли демократія означає уряд, що вкладає найбільше труду для здобуття щастя для найбільшого числа людей, тоді Італія є найдемократичніша країна. Ті так звані „демократії", в яких заховані одиниці можуть робити те, що їм подобається, не мають права кидати на нас каменем".

ПОЛЯКИ ОБМЕЖУЮТЬ ДОСТУП ЖИДІВ ДО НОВОЇ ПАРТІЇ.

ВАРШАВА. — Поляки обмежили доступ жидів до нової фашистівської партії, що твориться під наглядом Смігло-Ридза та носить назву „обоз національної єдности". Лиш ті жиди будуть могти вступити до цеї партії, котрі викажуться, що є з переконання добрими польськими націоналістами. Всі вихрещені жиди можуть вступати без обмежень.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БУКОВИНЦІ, ДЕ ВИ?

З українських земель, загарбаних Румунією, доходять до нас щораз трівожніші вістки. Ґенеральний наступ румунської окупаційної влади на все, що українське, розпочатий з хвилею окупації згаданих земель, не тільки що продовжується, але стає з кожним днем сильніший, послідовніший і більш варварський. Дехто дурить себе можливістю зміни цеї системи винищування українців. Декого може ввести в блуд от хочби такий цікавий випадок, що недавно тому румунський міністер, що відвідував Польщу, відвідав між іншим ще й ту гімназію у Львові, в якій покищо ще дозволено ученикам говорити і співати по українськи. Дехто думав, що можливо, що такі права будуть привернені тепер хоч частині українців у Румунії. Та як далеке це від правди, видно найкраще по тім, що пишуть останні числа краєвих газет, які доносять, що в Румунії вже заборонено вчити українською мовою навіть релігію.

Ось це є ті події, які накладають на нашу іміґрацію в Америці обовязок пильніше слідкувати за тим, що діється з українським життям у Румунії. Тому сорок кілька років, як тільки зачала виходити „Свобода", був тісний звязок між нашою іміґрацією і Буковиною. Наш орґан одержував звідтам постійні дописи, а звідси йшла ріжна матеріяльна допомога на ріжні українські культурні цілі. Піддержував цей звязок, постійно й щиро, відомий буковинський поет Данило Млака. Та пізніше, особливо з вибухом світової війни, цей звязок цілком урвався. А по війні годі було його відновити, бо румунська влада заборонила доступ навіть нашому орґанові. Та всежтаки ми загально поінформовані про те, що діється з українцями в Румунії. А особливо добре знаємо про українське життя в Буковині, себто на тій українській землі, з якої походить і чимале число наших іміґрантів в Америці.

Відзиваючись отсим до „буковинців", не виходимо з якогось загумінкового становища. Бо з якої частини України ми не походилиб, усі ми українці, які повинні глядіти на українську справу як на справу всім нам спільну і загальну. Всі ми повинні одні одним помагати. Та кожний з нас повинен теж почуватися до обовязку памятати і за цей кут, з якого вийшов. Кожний клаптик нашої землі нам дорогий, і кожний повинен бути освідомлений національно і всіми засобами при нації вдержаний. Українці з Галичини, що живуть в Америці, постійно рятують свої рідні села, допомагаючи ставити в них народні доми, читальні, як теж вести там же освітню роботу. Тисячі відзов поміщено уже у наш часопис у тих справах. І грубі тисячі долярів ідуть з Америки постійно на ті села, щоби піддержувати в них українське життя. Такий звязок мусить бути і з селами Буковини. І тамтуди повинна йти така сама допомога. І в Басарабію теж.

БУДЬМО ГОТОВІ!

(Надіслана стаття).

I.

Є це вже загально принятим поглядом, що ми, Українці, не були достатньо приготовані на ті великі історичні події, котрі ґрянули на нас в 1914 і в наступних роках.

Та в Галичині таки було дещо зроблено: вже від 1900 року Січова організація старалася не лиш зорганізувати наше селянство в карні ряди, але — що було найважніше — відновити у народі старі **козацькі традиції.**

До цього служили вже самі назви січових старшин, а дальше січові прапори, а що найважніше — січові пісні, зложені найвизначнішими письменниками, як Іван Франко, К. Малицька, Ос. Шпитко, Яричевський і багато інших.

А в усіх них згадувано про давню козацьку славу, про самостійну Україну та про боротьбу за неї.

Свобода друку була за Австрії далеко більша ніж тепер, а на випадок конфіскати — приходила на поміч посольська інтервенція в парляменті.

Уже перша пісня, зложена з нагоди відкриття першої „Січи" в Завалю, снятинського повіту, дня 5. травня 1900 р., закінчувалась словами:

„А що батькам не удалось,
Ми довершим залюбки:
Впаде ворог, коли грянуть
Завзятущі козаки".

Очевидна річ, що і **„Не пора"** і **„Ми гайдамаки"** належали до сталого січового репертуару, та що кожну січову імпрезу закінчувано відспіванням національного гимну.

Не зважаючи на масові переслідування, Січова організація поширювалася в останніх роках перед світовою війною в надзвичайний спосіб. У хвилі вибуху тої війни було вже 916 „Січових" товариств у самій Галичині, а й на Буковині було вже кількадесять „Січей".

Але що більше: „Український Січовий Союз" розпочав закладати з початком 1913-го року уже таки цілком стрілецькі, військові **„Товариства Січових Стрільців"**, — котрих /в часі вибуху світової війни було вже 94. — Не легко це ішло, бо польський намісник д-р Бобжинський робив великі трудности, але остаточно мусів і він поступитися перед завзятим січовим розгоном, тимбільше, що старшина „Українського Січового Союзу" зуміла навязати зносини і з австрійським ґенеральним штабом.

У всякому разі — якщо вибух світової війни здержався би був ще на яких пять років — то ціла Сх. Галичина була би зорганізована у січово-стрілецькі товариства.

Колиж війна вибухла, а „Головна Укр. Рада", „Боєва Управа" видали до народу відозву, щоб зголошувалися українські добровольці до повітових стрілецьких комісаріятів — то зараз за перші три ших трьох тижнів зголосили- тижні зголосилися **22 тисячі** таких добровольців.

Однакож край заляли скоро дикі московські полчища, так, що 3. вересня 1914 р. на місце склику до Стрия могло явитися лише 8 тисяч добровольців.

Але тут почала вже ділати „ворожа інтриґа". Вона постаралася передовсім про це, що з львівського корпусу австро-угорської армії відкликано начальника ґенерального штабу полковника Рімля, що був дуже прихильний до української стрілецької організації — а на його місце дано поляка ґрафа Лямезана.

Цей кинув відразу колоду під ноги січово-стрілецькій організації в цей спосіб, що дозволив, щоб в Стрию принято в ряди охотників лише **дві тисячі**, а решту наказав **розпустити домів.**

Був це факт, певно небувалий досі й незнаний у світовій історії, щоб хтось в державі розганяв добровольців, що хотять боротись в рядах цієї держави!

Але ті, що давали тайні вказівки Лямезанові, знали, що роблять, і не можна заперечити, що їх обрахунки були й справді далекосяглі. Вони добре відчували, що з тих „українських січових стрільців" може вже незадово вирости!

У всякому разі те велике число зголошених добровольців, котре зрештою впродовж дальшого місяця могло і в десятеро зрости — те велике число свідомих борців за волю України — було результатом тої великої освідомлюючої пропаґандивної праці, яку виконували „Січи", „Товариства Українських Січових Стрільців" та того роду видавництва як „Запорожець", „Січові Співаники" та „Січові Вісти".

Всього того було покищо замало: треба було — як ми вже сказали — бодай іще пять років такої інтенсивної праці, як досі.

Хто зна, може тоді інтриґи Лямезана булоб удалось переломити.

Все це очевидно — відносилось лише до Галичини і Буковини. Велика Україна в хвилі вибуху російської революції в березні 1917 р. була таки цілком неприготована до тої великої історичної хвилі. Отвиралася перед нею на остіж брама до свободи і самостійности, але і її інтеліґенція, а ще менше її селянство не були приготовані до того.

Та це не є предметом наших сьогоднішніх р о з в а ж а н ь. Стверджуємо лиш це, що тяжко заплатила В. Україна за своє тодішнє непідготування. І знаємо, яку страшну і тяжку кару поніс наддніпрянський селянин за свою славну „невтральність", якої держалася велика частина селянства тоді, коли друга — маленька частина — клала свої голови у боротьбі з московською навалою... Та на щастя коли іде про теперішні часи, вже сама большевицька преса переконує нас, що національне освідомлення зросло в Україні під Советами, а з ним мусіла зрости і ненависть проти окупантів. Тому, якщо трапиться добра нагода — то мабуть уже жаден наддніпрянець не виступить знову зі своєю „невтральністю".

Ми не можемо передбачити, в який спосіб провалиться теперішня большевицька влада в Советах. Дуже можливе — і на це заноситься, що вона провалиться сама від себе. — Провал однаке буде і з нього скористають передовсім усі поневолені Москвою народи, а є їх дуже багато. Закордонні організації найвизначніших з них виступають у спільній організації „Прометей", котра чимраз голосніше дає про себе знати культурному світові. І памятаймо, що з розвалом Советів будуть потрясені й інші наші окупанти.

Буде отже момент, який буде треба вміти використати для українського визволення.

Клим Обух.

ДВА ГЕРОЙСТВА

З нагоди останнього свята Крут прийшло між мною і одним добродієм до дискусії, яка живо мене порушила. А саме, навязуючи до геройського пориву молодих студентів, завважив він: „Завжди і всюди героями є мужчини; хоч як високо ціню жінок, мушу, звернути увагу на факт, який сам кидається в вічі: ніколи жінка не спроможеться на такий геройський порив як ми. Якби не ми, — сказав з патосом, — то не булоб Берестечка, Крут, Маківки, та десятка інших ґеройських поривів, якими гордиться нарід".

Моя жіноча гідність була порушена до живого.

— Якже це так, кажу, — хібаж у нас не було жінок, які з крісом у руках йшли в бій, то, знову як сестри милосердя йшли відважно на перші стійки під гарматні стрільна? А втім є тисячі і менших героїв, які не світять загравою пожеж, не впадають в очі, а без яких не булоб тих великих геройств, на які звертає очі цілий світ.

А тепер возьмімо критично воєнне геройство:

— Чи знаєте, які мотиви кермували даними героями, які не завагалися віддати молоде життя? Чи кермувалися вони дійсно тільки добром нації, чи тільки жаждою слави та лаврових вінків? Адже кров кожного хлопця горить себелюбним почуванням: він хоче доконати великих діл, про які говорив би цілий світ; це лежить уже в чоловічій психольоґії.

— Ви всі є тієї думки, що всі цінноці, які має нарід, завдячує він саме тільки тим геройським, крівавим поривам?

— Невжеж тільки війни можуть змінити обличчя народу? На вашу думку ми всі повинні йти на смерть, щоб дістати наймення: „герой"! А я думаю, що краще берегти це життя як велику цінність і зужиткувати розумно на користь нації. Чи ви думали часом над життям дрібних, незначних істот, які разом доконували величезної праці?

Жертвувати своє життя в одній хвилині сліпого пориву далеко лекше, як присвятити ціле своє довге життя невтомній праці, повній самовідречення, для добра інших.

Чи впало вам коли на думку, що правдива мати, яка розуміє як слід свої завдання супроти майбутніх поколінь, це найбільша геройка своєї нації?

Бачу, ви підсміхаєтеся, добродію. Знаю я ваші думки: привести дитину на світ, — не таке геройство! правда? так ви думали?

— Так! Це правда; стати матірю це не таке велике геройство, але тут іде про те, як ту дитину виховати. Дати нації кілька повновартних дітей, з характером, надиханим благородними поривами, талановитих, це для вас дрібниця?

Бачу, щось мій добродій призадумується.

— Так, ваша думка вірна. Ми хвалимо занадто часто геройство воїнів, ставимо памятники мистцям слова, чи долота або пензля, а не звертаємо уваги на те, що найважніше: на тих, що різьблять тіло та душі нового покоління. Ви добре сказали: якби не праця тих незнаних геройок-матерей — не моглиб існувати „велитні духа". Але дозвольте сказати ще одно слівце на тему жіночого геройства:

Чи знайдете між нашим жіноцтвом багато таких геройок, що зважились би всі свої діти віддати на службу нації?

(Діло).

Я. Мандюкова.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАНЧЕСТЕР. Н. Г. Бр. Пресв. Діви Марії, від. 178, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 25. квітня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 54 Волнот ул. Всі члени мають явитися. Напоминається членів, що секретар більше не буде за нікого платити місячної вкладки, як це було до тепер. Просимо тих членів, що ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союзу, щоб вписали тепер. — Юрій Датків, секр.

Помилка.

На поліції інспектор питається молодця:

— Ця дама твердить, що ви її напаствували. Що скажете?

— Неможливо. Я шукав за сестрою приятеля, дуже гарною, струнною, одягнутою зі смаком, з прегарним кроєм очей, уста...

Дама перебиває:

— Б е р у обжалування назад. Цей юнак напевно лише помилився.

В ОДНОМУ ВОЛИНСЬКОМУ СЕЛІ

(5)

— Ая, арештували й вони. Ви кажете за Україна, а як повстала Україна, то люди геть питаються: „І відкіля вона взялася, ця Україна?" Так іду я раз ніччю, паде густий дощ. Аж надходять два „петлюри".—Гов! Ти хто? Куди? й арештували мене. Привели на станицю. Тут розпитали що й як, дали їсти й відпустили. Пішов я. Іду, іду, дощ все ще паде, аж знову надходить два „петлюри". Стій. Ти куди? Зачим? і знову привели на станицю. Побачили мене ті, що вже переслухували, тай кажуть: „Йди, йди, ти гарний хлопець!" Арештували мене вже кілька разів і поляки, приведуть на команду, комендант каже: „Проше сядаць",—розпитає тай пустить, перестерігає лише, щоб я справив собі „довуд" з фотоґрафією. Та відкіля мені взяти цієї фотоґрафії?

— Таж ви згадували, що ви вже фотоґрафувалися в місті!

— Е, це не хвайна фотоґрафія! Це якийсь жид сподобав був собі Макара та сказав, що відфотоґрафує його, як мати родила.—А фотоґрафуй собі, та я не заплачу тобі! „Ні, я грошей не хочу!" І відфотоґрафував і йому дав одну таку фотоґрафію.

— Я вже дістану документ—кінчить Макар—як піду на той світ.

— Та чого ви малиб так скоро вмирати? Вам же щойно пятьдесять літ!

— В нашому роді не живуть довго.

— То не пийте!

— Якжеж не пити, коли мене коло серця болить?!—дивується Макар і відходить до клуні на спочинок, бо вже пізно.

— Макаре, а ще гудок!

І Макар загуде, справді наче фабрична сирена, голосно, що Бог вість, як далеко чути. І пішов спати до клуні. Тут ще тройи поговорив, сказав кілька казок (наприклад про пана, що заложився з Іваном, що заплатить йому сто рублів, коли скаже до Івана: „Брешеш, Іване!" Іван розповідає несотворені речі, пан боїться сказати, що Іван бреше, бо тоді мусів би заплатити сто рублів. Колиж Іван вже багато набрехав, пан питається: „Колиж це все було?" „А це, пане, було ще тоді, як ви були малим хлопцем, а ваш батько пас свині!" Пан не стерпів і скрикнув: „Брешеш, Іване, мій батько ніколи не пас свиней!" і мусів заплатити Іванові сто рублів кари).

—Добре, добре, Макаре—з а п р и м і ч у є вкінці хтось із слухачів—та ви не пийте, краще покайтеся, помоліться!

—Навіщо мені здалася ваша молитва! (а всеж в неділю гарненько приберется, підпережеться ременем і йде до церкви)—каже Макар вже майже крізь сон і засипляє твердим сном, щоби в третій чи четвертій годині рано встати то піти в поле й жати чи косити ввесь божий день, або рубати дрова та пняччя.

А на другий день:

—Макаре, а нині знову будете пити?

—Ні, їй Богу ні! Вже аж в рокове свято. (Тут подумав хвилину): Аж на Спення! (Успення).

Треба тут згадати, що Макар знає кожне свято, коли яке припадає, скаже вам навіть, коли припадає кожного святого чи святої по старому стилю.

Та не все скаже, що не буде пити, а то й сам просить господаря чи господиню, щоб дала йому на горівку.

—Ні, Макаре, я тобі не дам грошей, бо ти візьмеш гроші та підеш на друге село, а нас оставиш серед жнив.

—Їй Богу не оставлю! —божиться Макар—остануся в вас завтра, хочби мав проспати всенький день!—сміється він.

Господар і господиня сміються теж, дають йому гроші на горівку, а він веселий біжить у „пивную" (коршму). Випив, переспався у клуні, а на другий день каже до мене:

— Бачите, вже сьогодні не болить мене коло серця...

— З ким жеж ви пили вчора?

— А пило нас чотири. Я поставив кватирку, потім їли ми селедці, потім вони три ставили по кватирці на переміну і т. д.

— — — — — — —

Одного дня каже Макар до моєї жінки: „Ви десь завтра, позавтра відїздите до своїх. Маєте братів попами, то навчите їх одної пісеньки.

— Та я не попадя, заспівайте братовій, вона „матушка".

— А не прогнівиться, не прогнівиться?

— Ольго, Макар хоче вам заспівати пісеньку про попа, та питається, чи не будете гніватися?

— Ні, ні, не буду гніватися, співайте!

І Макар співає спроволя, підсмухуючись:

„Ой посіяв я біб за горою,
Занадився піп з бородою,
О, коб мені того попа спіймати,
Червоную шапочку зняти!
Як ти добрий піп, то сій же собі біб,
А у чужий не ходи, бо загубиш бороди.
Як бороду загубиш, то вже попом не будеш!
А хоч будеш за дяка,
То вже плата не така!"

— — — — — — —

Прийшов день відїзду. Раненько Макар, як довідався, що вже відїжджаємо, десь пропав. Нараз вернувся і кожній дитині дає по чоколядці, яку к у п и в у кооперативі), розпрощався з усіми тай каже зі сльозами в очах: „Ви мені не дивуйтеся, що я пю. Це не я пю, це пе мое горе! Чи я знав коли щастя? Чи я виспався коли? Яж сплю як той собака! Ця чарка то мое щастя, моя жінка, мої діти, моє все!

(М. Н.)

КИТАЙСЬКА МУДРІСТЬ.

Кілька афоризмів Чуань-Чія.

Недавно появилась у Китаю книжка афоризмів славного китайського фільософа Чуань-Чія. Свого часу він у Пекіні мав свою фільософічну школу та чимало учеників.

Із тієї книжки бачимо як китаєць дивиться на людей, на життя та взагалі, як він інакше фільософує ніж білі люди. Ось кілька афоризмів із тієї книжки.

Людське життя обертається між вузкими границями, одначе те, що ми хочемо пізнати, не має взагалі границь.

У біжучій ріці не бачимо так добре, як у стоячій воді. Спокійна людина багато мудріша й бистріша від неспокійної.

Хто радіє життям іще не є досконалою людиною. Треба бути радим зі себе, а передівсім бути вдоволеним зі себе.

Люди думають собі, що вони божеські сотворіння. Найбільші на землі стають найменшими в небі.

Багато людей вірить, що божеську мудрість можуть назвати своєю. Як вони помиляються! Навіть їх слабе тіло, повне гріхів і погані, не є їх власністю, а хотілиб, щоб божеський дух був їх власністю!

Людський мозок доволі великий, щоб розуміти, однаке за малий, щоби створити світовий мир.

Краса це найбільший тиран у світі. Що для когось є гарне, для іншого є погане. В цьому міститься тиранія краси.

Є талановиті люди, які всьому світові виглядають на неспосібних. Виною тому є їх скромність.

Є люди лагідні й податливі, а всеж осягають у житті все, що хочуть.

Є люди, що помало ступають крізь життя та певно доходять до мети. Є такі, що спішаться, а не осягають мети.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗА СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

У Мексику зібрався приватний суд, що мав розглянути закиди зради російської революції, зроблені большевицьким урядом у Москві колишньому большевицькому провідникові Троцькому.

Якби такий суд видав присуд, що закиди, пороблені Троцькому, неправдиві, то це був би удар у большевицьку диктатуру в Москві. Звісно, від неї Сталін не впав би, одначе в широкому світі й таке має значіння для вироблення в світі опінії про дикарства московської диктатури.

Одначе тепер один з суддів, відомий журналіст і публіцист, Карлтон Білс, відступив від цього суду, закидуючи йому нездібність розглянути справедливо й безсторонно питання, за розгляд котрого суд узявся.

І ось так з заходів доказати несправедливість московського суду виходить закид несправедливости судові, що мав доказати тамту несправедливість.

ДІТВАЦЬКИЙ ОСУД.

Закиди Карлтона Білса повчаючі, бо він каже, чому саме суд, скликаний для розглянення закидів, пороблених Троцькому, не може розглянути питання, поставленого судові.

Білс каже, що члени цього суду поводяться по дітвацьки. Він пише дослівно: „Тихий подив членів для Троцького, який видно ціле переслухання, вбиває всякого духа чесного розсліду... Як наш адвокат... скінчив своє довге й безсмістовне допитування Троцького, то Троцький мав на плечах ангельські крила. З такого розсліду сміялись би діти.. Покищо не роблено ніяких розслідів, але тільки немовби пито рожевий чай і виголошувано солодкаві пустомельства... Троцького допитувано в такий спосіб, що він хіба лицює дітям з дитячого садку, бо допитувачі проявляли такий дітвацький подив для Троцького, що з цього могла би сміятися всяка інтелігентна людина.

Ось так і маємо два нібито справедливі суди. Один у Москві з ненависти до Троцького кидає проти нього найріжніші закиди: контрареволюційности, фашизму, зради держави, а другий у Мексику, виходячи з почувань подиву героя й обожання, теж не може здобутися на безсторонний осуд того самого чоловіка. Для осуду треба не чувства, але здорового розуму, не забаламученого чувством.

ВЕЛИЧАННЯ ГЕРОЙСТВА.

Як Карлтон Білс закидував судові над Троцьким тихе почитання Троцького героєм, в одній українській ґазеті в Америці розписався дописувач про те, як то, мовляв, в одній українській громаді люди взялися направляти лихо, що свята памяті наших героїв переважно вбогі.

Справлено нібито свято в цей спосіб, що влаштовано представлення „Слава Кобзареві"; що виголошено промову, в котрій „яскраво змальовано нашого національного героя Т. Шевченка"; що слухачам пояснено, що зараз перед ними „будуть переходити до Кобзаря Т. Шевченка всі майже герої із його поезій"; що відкрилася куртина і до „Кобзаря Тараса Шевченка", що засів на могилі з бандурою, почали сходитися „величні постаті з його творчости"; що, мовляв, виведено всіх героїв, крім Перебенді, бо цей герой „не зміг приїхати спеціяльно з Ню Йорку"; що деякі герої зверталися до Кобзаря з надхненими промовами і дякували йому за ту особливу любов до них; що Кобзар промовляв до кожного героя; що потім один священик, „як член Малої Ради ордену хреста ім. С. Петлюри", за відсутністю ґен. В. Сікевича, удекорував хрестами одного хорунжого й двох стрільців, а нагороджені хрестами оповідали яскраві епізоди з війни й „обіцяли підтримати Уряд, Українську Армію, коли прийде до того час", а приявні нагороджували оплесками кожного героя; та що цей вечір тревав так довго, що аж дописувач спізнився на якусь там оперету.

Можливо, що хтось назве це свято „багатим". Та чим воно було багате? І чи було воно в доброму смаку? Як почувалися люди, що грали героїв Шевченка? Як почувалися люди, що їх по звеличанню героїв зроблено героями? Чи були вдоволені приявні люди, що приглядалися й прислухувалися такому оригінальному святу?

І де тепер люди можуть визнатися в цім множестві героїв? І Шевченко герой, і Шевченкові постаті герої, і живі люди теж герої?

ВЕЧІР ПИСАННЯ ПИСАНОК.

Український дівочий клюб „Юкраінієн Сивик Сентер" улаштував у вівторок цікавий вечір, котрий всі учасниці признали великою вдачею.

Був це вечір писання українських писанок. Клюб попросив паню Марію Малкош з Джемейки, Лонґ Айленд, звісну з великого вміння писання писанок, щоб вона прибула на цей вечір з відчитом про писання. Клюб постарався за те, щоби всі члениці клюбу, що цього захочуть, могли й собі, під кермою прелеґентки, попробувати своїх рук до писанок.

На столі поставлено кухонку електричну до підгрівання воску, котрим пишеться писанки та до підогрівання води для розпущення фарб для крашення яєць. Прелеґентка принесла кілька „кисток", а охочі до цього дівчата принесли собі з дому яйця. Розпущено три краски.

Що вечір був великим доспіхом, видно з того, що на вечір зявилося незвичайно велике число члениць та їх приятельок. Прийшли й хлопці. Прийшли й американки. Навіть відвідуючі припадково „суспільні діячки" з Джанставну, Огайо, що припадково відвідують „Міжнародній Інститут" Молодого Жіночого Християнського Союзу у Ню Йорку, в домі котрого знаходиться домівка клюбу, зайшли на вечір до українського клюбу, прислухувалися відчитові, приглядалися демонструванню й самі пробувам писати писанки.

Прелеґентка привезла собі кілька тузинів уже викінчених писанок і всі вони розійшлися серед публики вечора. Закупили від неї теж усі кистки до писання писанок: видно, учасниці думають провадити далі дома цю штуку, котру вони започаткували на вечорі.

В ЧОМУ СЕКРЕТ ДОСПІХУ?

Чому можуть члениці з „Українського Товариства Оседку" завдячувати вдачу свого вечора?

Щоби відповісти на це питання; спитаймося себе самих: як могло би виглядати це свято інакше? Отже є такі можливості; перше, можливо було влаштувати вічір так, що прелеґентка тільки говорить про те, як в Україні пишуть великодні писанки; друге, прелеґентка могла говорити й ілюструвати відчит образками або фотоґрафіями; третє, вона могла говорити й ілюструвати відчит демонстрацією, себто показуючи власними руками, як це робиться; четверте, вона могла дати глядачкам нагоду самим пробувати писати писанки.

Перший спосіб промовляє до слуху й уяви. Другий до слуху, уяви й зору. Третій крім цього ще припускає, що глядач це самий робить. Останній накінець дає нагоду глядачеві самому творити. Перші способи вимагають від глядача лишень пасивности, останній вимагає вже активности. Здавалось би, що він мав би відстрашувати як спосіб, що вимагає найбільше. Одначе чи так воно є? Чи не промовляє до духово здорової людини якраз найбільше цей спосіб, котрий від людини найбільше вимагає?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БОСТОН, МАСС.

Свято Шевченка.

Наша громада, що гуртується при церкві, вшанувала нашого найбільшого поета-мученика Тараса Шевченка. Святкували ми це свято самі, лишаючи на боці тих язикових патріотів, які тільки на словах шанують Шевченка, а коли прийдеться віддати честь нашому ґенієві, то вони самі не хочуть докласти труду і ще іншим перешкаджають. Наша громада, пізнавшись добре на них, лишила їх в спокою, бо це люди не здатні до нічого корисного. Вони тільки — сплетничать.

Святочний концерт відбувся дня 21. бере ня. Пополудні о. Л. Кушнір відправив панахиду за упокій душі Тараса, а опісля всі зцеркви удалися на салю, де відбувся концерт.

На концерт прибуло багато щирих українських націоналістів з Вунсакет і Тонтон. Треба підчеркнути, що це морально скріплює, коли громади себе взаїмно піддержують.

Вступне слово виголосив гром. І. Чопик, згадуючи в коротких словах про те, чим був для нас Тарас Шевченко, та що означає нинішній концерт. Опісля виступив хор молоді, під управою о. Л. Кушніра. Він відспівав вязанку пісень, дібраних до свята, за що публика нагородила його рясними оплесками. В дальшій програмі старші школярі з української народної школи віддеклямували кілька поем. Деклямували: Оленка Довганчук, С. Давискиба, О. Бойко, Ґ. Вонс, О. Івашків і Анна Оверко. В. Боднар відограв гарну американську увертуру при акомпаніяменті панни М. Музики. Мирослав Зварич відограв вальс „Дунайські Хвилі", теж при акомпаніяменті панни Марійки Музики.

Святочний реферат про життя Тараса Шевченка виголосила по анґлійськи панна А. Чопик, молода українська адвокатка. Реферат був добре опрацьований та знаменито виголошений. Бесідниця мальовничо розказала про ті муки, що наш великий мученик перетерпів за свою Україну на далекій чужині. Приявні були дуже задоволені з відчиту і нагородили бесідницю рясними оплесками.

По українськи святочну промову виголосив Н. Давискиба. Він обширно представив зібраній громаді життя Шевченка від дня його уродження аж до його смерти, та зясував ті ідеали, за які боровся наш великий поет. Ціле своє життя він посвятив на боротьбу з гнобителями українського народу. Його поеми закликають український нарід до боротьби за рідний край; з них повіває дух: „вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кровю волю окропіте".

Тарас Шевченко був героймученик, а не якийсь партієць, як наші інтернаціоналісти, чи то з Другого чи Третього Інтернаціоналу, хочуть його бачити. Як би вони прочитали Шевченкові писання від слова до слова й застановилися над ними, то вони це самі побачилиб. Шевченко вчив, що нема чого шукати помочі в москаля, ляха чи кого іншого, бо тільки в своїй хаті треба шукати своєї сили і правди і волі.

Дальше знова хор відспівав кілька пісень під батутою о. Л. Кушніра. Всі точки випали гарно. Також дуже гарне враження робила виставлена о. Л. Кушніром могила Тараса з живим образом. При могилі стрінулися кобзар, якого грав І. Чопик з подорожнім, якого грав Г. Костецький і хлопцем, якого грав Н. Давискиба. Програма була гарна і багата. При кінці програми о. Кушнір сказав кінцеве слово. Свято закінчено національним гимном.

Н. Давискиба.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Драма „Воскресення".

Завданням драми є відбивати на сцені ті людські переживання, що відбуваються в дійсному життю. Такою драмою, що відбиває траґедію одної родини, є драма „Воскресення", яку ставитиме 24. квітня ц. р. в Ню Йорку, в У. Н. Домі, товариство „Дністер", відділ У. Н. Союзу.

Жінка одного директора театру навязала поза плечима свого чоловіка любовні звязки з одним молодим артистом. Чоловік переловлює її і виганяє з дому. Жінка й любовник ідуть у світ. Але звичайно ту жінку, що зраджує свого чоловіка, перестає шанувати навіть любовник. Таке сталось і в цьому випадку. Любовник розпивається, і вкінці продає любовницю одному купцеві за 500 карбованців. Серед таких обставин жінка чимраз глибше котиться вниз. Розпивається. Раз випадково зустрічає її в такому виді її чоловік, і з обридженням відвертається від неї. Любовник також упав на саме дно життя.

Тимчасом директор театру враз з трьома донечками жив, хоч не дуже щасливо, з причини втрати жінки, але зате чесно і достойно. Донечки виростали. Він хотів зберегти в них добру память про їх маму, тому говорив, що мама померла. По десятьох літах, ідучи на Воскресення до церкви, він побачив нужденного жебрака, що простяг до нього свою руку по милостиню. Він пізнав у ньому чоловіка, що збаламутив його жінку.

Купець, який купив жінку, побачив, що вона через помилку скотилася в таке багно. Він радив їй повернутись назад. Та жінка не мала смілости. З розпуки вона кинулась до води. Але її вирятували. Втручається поліція й арештує її. Та донечки побачили нещасливу жінку й не маючи поняття, що це їх власна мати, просять поліцаїв, щоб її відпустили, щоб могла провести разом свято Великодня. Поліцаї годяться і доньки приводять матір до дому. Вдома тайна викривається. За посередництвом дітей батько прощає жінці провини й задержує її біля себе.

Штуку цю варта бачити, бо вона навчить неодного добра, як молодих так і старших.

П. Ч.

Злагіднююча обставина.

— Ти кинув у нього фляшкою вина! Як міг ти це зробити?

— То було дуже легке вино . . .

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

44.

Відділ 292 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш., на своїх місячних зборах 11. квітня б. р. ухвалив передати конвенції під нараду отсі проєкти:

1) Платні організатори. З огляду на те, що велике число українців не належить до ніяких українських запомогових організацій, а вербуються в чужинних фірмах, як теж беручи під увагу те, що молодіж наша лише дуже малим числом записується до У. Н. Союзу, конвенція повинна ухвалити й увести в життя платних місячно організаторів по таких більших містах, як Ню Йорк, Філядельфія, Пітсбург, Клівленд, Дітройт, Шікаґо й інші. Такі організатори самі себе оплатилиб.

2) Місцеві Союзові Доми. Великою перепоною до поширення організації є брак місця на сходини, брак своїх Союзових домів, а в деяких місцях Союзові відділи сходяться навіть у ворожих собі кватирах. Конвенція повинна взяти цю точку під наради. В місцях, де нема наших Народніх Домів, а де є інституції ворожо настроєні проти Союзу, то Союзовці повинні будувати свої власні Союзові Доми. Союз мав би повести в цім напрямі організаційну пропаганду, нагляд, опіку та провід.

3) Привернення Союзового календаря. Так, як не було перед дітройтською конвенцією, календар повинен далі виходити, бо це була книжка, яка приносила багато користи для Союзових членів і взагалі для цілого громадянства на іміграції. Мусимо собі сказати правду в вічи, що не нам поневоленим відкидати таку книжку. Її треба якнайбільше. Віримо, що делегати конвенції зрозуміють, що календар є потрібний для членів У. Н. Союзу.

4) Перенесення „Свободи" до Ню Йорку. Щоби побільшити „Свободу" і видавати неділіне число, то треба мати завідателя від оголошень і таких оголошень якнайбільше, бо тоді можливо буде можна знижити оплату „Свободи" для членів. Щоб таке могло статися, треба, щоб конвенція ухвалила, щоб „Свободу" перенести до Ню Йорку, бо там є вигляд на збільшення бизнесу.

Кошти та збільшення видатків при перенесенню „Свободи" до Ню Йорку покриються самі, коли буде добрий та совісний завідатель від оголошень.

5) Привернути касієра так, як було попередно.

6) Членам знижити процент від позичок на грамоти з 6 на 3%.

7) Коли головний урядник не виконує своєї роботи як слід, екзекутива сама нехай не назначує нового урядника, а хай відноситься до членів через референдум.

Іван Форись, предсідник; **Петро Кізел**, секретар; **Ілія Андрусевич**, скарбник; **д-р А. Т. Кібзей** і **Володимир Дідик**, делегати.

45.

Братство св. Йосафата, відділ 273 У. Н. Союзу в Гудсон, Н. Й., ухвалило на місячних зборах дня 11. квітня б. р. такі проєкти:

1. Не силувати членів брати газету, бо багато членів не знають по українськи читати і газети не читають, бо трапляються члени словаки, поляки, а то й німці. А й тут роджена молодіж не читає, бо не знає читати, а платити треба по 30 центів місячно. Це відстрашує від організації.

2. Процент від позичок на грамоти знизити з 6 на 4. цент.

3. Делегатам збити дієту на $6, бо $10 забагато.

4. Відділових урядників оплачувати з каси У. Н. Союзу, бо вони більше працюють для У. Н. Союзу, а відділова каса має виплачувати хорим членам, а не урядникам.

5. Щоб конвенція відбувалася в домі У. Н. Союзу, а не по чужих готелях.

6. Старші члени є дуже покривджені. Їм борше належиться дивиденда ніж молодим.

7. Як не можна збудувати Сиротинця, то збудувати захист для старців, до якого можнаб віддавати членів, що не мають рідні, а вже перейшли 60 років.

8. Конвенції відбувати далі що чотири роки.

9. Щоб члени не платили до головної каси по 5 центів на конвенційний фонд, а хай платять до відділової каси, а потім хай сам відділ оплачує делегата, як схоче його висилати. Тоді не буде нарікань з боку малих відділів.

10. Щоб давати членам позички на перший морґедж або на вексель, або на фарми і брати по 4%, тоді кожний буде тягнути до У. Н. Союзу.

11. Щоб головні урядники не займали по дві роботи та щоб помічні сили за них не робили.

12. Головні урядники повинні лишитися на тім самім місці, бо вони досить добрі і чесно урядують.

13. Бажаємо головним урядникам і делегатам успіхів у нарадах для добра організації й усього членства.

Михайло Лібрук, предсідник; **Ілько Лисогір**, касієр; **Павло Маряк**, секретар і делеґат.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

На інвалідів.

Гром. Григорій Болюх переслав до Обєднання $5 з призначенням для інвалідів в память своєї подруги, помершої 23 березня 1935 р.

ТАЙТУСВІЛ, ПА.

На Рідну Школу.

Члени від. 72 У. Н. Союзу жертвували $6 на Рідну Школу та переслали ту жертву через Обєднання. Зложили по $1: Д. Беньо, І. Коцан, Анна Пеленська, М. Слоньовський, І. Курах і А. Федик. Іван Курах секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З уродин на Рідну Школу.

На уродинах гром. Мостенського 3. квітня ц. р. на поклик М. Близнака зложили жертву на Рідну Школу: М. Мостенський $2; по $1: М. Близнак, А. Присяжний, Анна Горалє, Марійка Попів. Разом $6, які переслано через Обєднання на призначену ціль.

ТОНТОН, МАСС.

На визвольну акцію.

На гостині в громадян Кебалів, яка відбулася в їх домі 28. березня б. р., свідомі громадяни не забули і за старий край. На заклик гром. Шарана зібрано на визвольну боротьбу $4.40. Жертвували по $1: М. Витязь, А. Кебал, М. Седляр і М. Шаран.

Присутній.

КЛІВЛЕНД, О.

Діти на Край.

Діти з української школи в Бакай Равд не забули цього року за рідний край та висилювали зо своєї каси $5 на Рідну Школу. До цієї суми гром. Гр. Кукіз додав $2, отже разом переслано сім долярів.

Марія Кукіз.

СПРОСТУВАННЯ.

В конвенційнім проєкті ч. 42, поміщенім у „Свободі" ч. 93, має бути такий підпис: Теодор Західний, делеґат.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

МЕНЧЕСТЕР, Н. Г.

На школу в Стемфорді.

В неділю, 4 квітня, на забаві уродин у гром. Гаврила Петричковича підчас гостини переведено на повищу ціль збірку, яка принесла $8. Гровислано через Обєднання. Збіркою занялися Й. Харко і М. Романець, а жертви зложили: Г. Петричкович, Р. Петричкович, А. Стичкович, В. Романець і В. Платок по $1; Й. Харко $1.30; Й. Здонь і В. Голота по 50 ц.; С. Здонь 45 ц. і А. Стець 25 ц.

Йосиф Харко.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 21-го квітня помер МИХАЙЛО БАРДАЛ, член Тов. ім. Богдана Хмельницького, відділ 133 У. Н. Союзу в Нюарку. Покійний лишив жінку Марію і одну дитину. Похорон відбудеться в суботу рано, в годині 9-тій з похоронного заведення Мирона Литвина, 383 Morris Ave., Newark, N. J., до гр. кат. церкви в Нюарку.

В. И. П.

ПОСМЕРТНА ОПОВІСТКА.

Дня 20-го квітня по тяжкій операції померла в 50 році життя АННА ПРОРОЧОК, членка Тов. Мир, від. 368 У. Н. Союзу в Вунсакет, Р. Ай. Покійна родилася в Борках Малих, повіт Скалат, Галичина. До У. Н. Союзу вступила 1918 році. Похорон відбудеться в суботу, 24. квітня, в год. 9 рано з дому жалоби, 34 Кіндерґарден ул., до гр. кат. церкви св. Михаїла на Вест Скил ул.

В. І. П.

Іван Пригода, секр.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(7)

В серці африканських нетрів зложено тіло Буршара до гробу на вічний спочинок. На його могилі Тарзан поставив хрест і передтим, як мав відходити, кликнув, і віддав мовчки останню пошану свому приятелеві, що в такий геройчний спосіб умер, щоб свому товаришеві в нетрах Гватемалі принести поміч. Але чи не вмер він часом надармо?

Чи зуміє Тарзан висвободити Дарнота з полону тих маянських потвор? Цього не знав напевно сам Тарзан. Та проте, піднімаючися з могили, він твердо промовив до майора Мартлінґа: „Я готов!" Маленька Нкіма відчула, що Тарзан вибирається десь у далеку дорогу. Тому, не чекаючи довго, вона скочила йому на рамя. Тарзан погладив її ніжну шерсть,

„Ні, Нкімо, ти не можеш зі мною йти", промовив він. „Я йду до іншого світу, до нетрів Ґватемалі". На це він дістав коротку відповідь від Нкіми: „Нкіма йде також". Та цей раз Тарзан був незрушимий. Він знав, що Нкіма має багато ворогів у нетрах, але він знав також, що ця маленька малпочка не буде всилі перенести цеї тяжкої подорожі, на яку він тепер вибирається.

Тому він з цілої сили закликав на Мувіра, ватажка племени Вазірів, а коли цей зявився, він до нього промовив: „Я вибираюся в далеку подорож, до другого краю. Можливо, що я не вернусь. Ти наглядай над моїми людьми, вважай, щоб їм не діялася кривда, та вважай, щоб вони самі між собою не посварилися. Також візьми в опіку Нкіму й бережи її від ворогів".